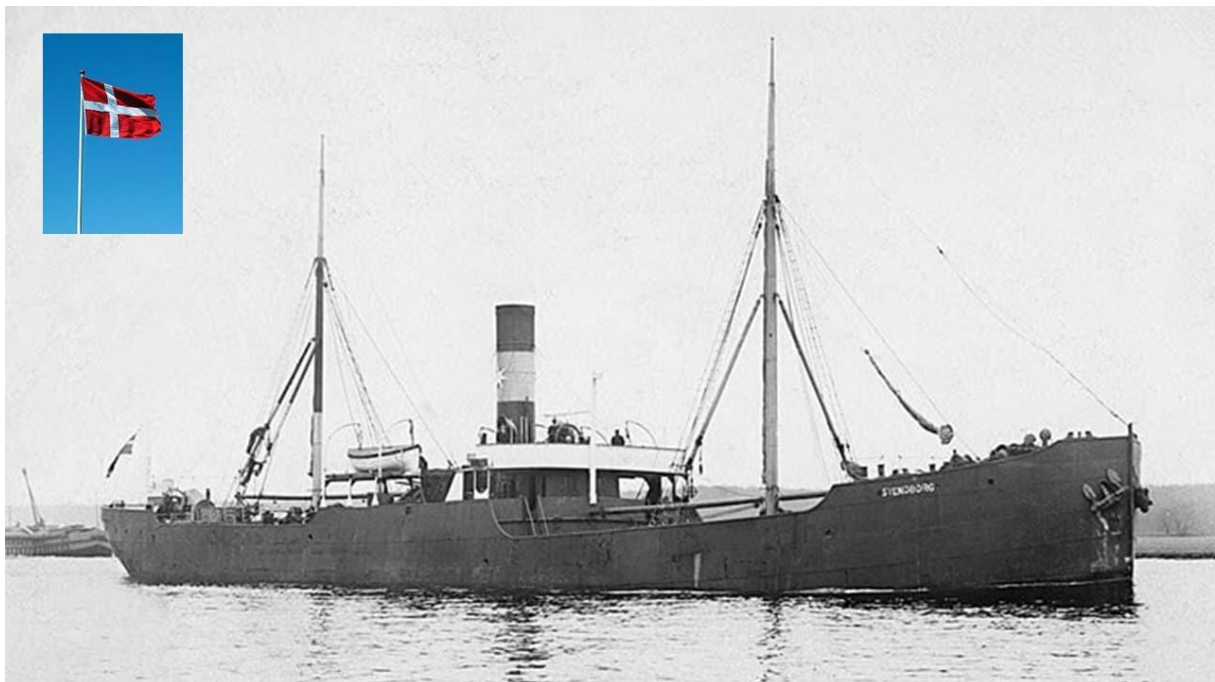

2022-06-05

Ångaren *Svendborg* – den förste "Mærsk"

Idag den 5 juni är det Danmarks nationaldag! Det uppmärksammar vi med nedan bild på en klassiker, ångaren *Svendborg*, som blev den förste "Mærsk". Hon inköptes den 6 oktober 1904 och blev det nybildade Dampskibsselskabet Svendborg A/S första fartyg.

Detta rederi hade startats den 16 april 1904 i Svendborg av A.P. Møller tillsammans med fadern Peter Mærsk-Møller.

Peter Mærsk-Møller (1836–1927) var född på Rømø och gick till sjöss som 14-åring som kajutvakt på sin fars skepp Sct Thomas. År 1861 blev han behörig att själv föra fartyg och året därpå blev hans skeppare på *Prima* ägt av redare Hans Nielsen Jeppesen i Dragör. Två år senare gifte han sig med redarens dotter, Anna, och 1876 föddes sonen Arnold Peter (A.P.) som näst yngst i den 10-hövdade barnaskaran.

Svärfadern utökade stadigt sin flotta och 1874 hade Peter Mærsk-Møller blivit befälhavare på den stora barken *Valkyrien*. Fartyget totalförliste i december 1883 norr om Skottland men Peter Mærsk-Møller plus större delen av besättningen lyckades rädda sig i land. Hemkommen till Dragör fick han veta att svärfadern hade omkommit i en drunkningsolycka och att svärmodern och släkten ville dra ned på rederiverksamheten.

Själv var han övertygad om att framtiden låg i ångfartygen och bestämde sig, 48 år gammal, för att sadla om och skaffa behörighet att föra ångfartyg. Han bröt med Dragörsläkten och tog hela familjen och flyttade till Svendborg dåtidens ledande sjöfartsstad i Danmark, som han kände väl från sina år till sjöss.

År 1886 skaffade han tillsammans med en vän ångfartyget *Laura* på 320 tdw som han sedan även förde ända fram till 1898 då han överlät befälet till sin äldste son Hans Nielsen Jeppesen Møller. *Laura* seglade i trampfart på Östersjön och Nordsjön.

Under tiden hade den yngre sonen Arnold Peter Møller gjort karriär i shippingbranschen och efter åtta år utomlands återvänt 1903 till Danmark där han blivit befraktningschef hos C. K. Hansen i Köpenhamn, ett av den tidens stora danska rederier.

I Svendborg agiterade Peter Mærsk-Møller och sonen Arnold Peter ihärdigt för att framtiden låg i ångfartygen och 1904 hade man lyckats omvända tillräckligt många kapitalstarka personer i staden så att ett aktiebolagsbaserat ångbåtsrederi kunde sjösättas. Aktiekapitalet var på 150 000 danska kronor och själv hade Peter Mærsk-Møller satsat 12 000 kronor och Arnold Peter ytterligare 15 000 kronor. Bolaget som fick namnet Dampskibsselskabet Svendborg A/S inköpte sedan under hösten den engelska welldäckade ångaren *Ada* på 2 200 tdw, byggd 1902 i Sunderland, och döpte henne till *Svendborg*. På den svarta skorstenen målades den vita sju-uddiga stjärnan på blått bälte som än idag utgör Mærsk-koncernens välkända logga.

Verksamheten gick bra och i september 1906 utökades flottan med ett nybygge, *Peter Mærsk* och 1912 bestod flottan av fyra fartyg.

Arnold Peter ville dock expandera snabbare än de övriga herrarna i bolagsstyrelsen. År 1912 lämnade han C.K. Hansen, skrapade ihop ett aktiekapital på 50 000 danska kronor varav han själv stod för 40 000 kr och startade ett nytt ångbåtsrederi som fick namnet Dampskibsselskabet af 1912. Tack vare hans goda rykte i branschen kunde bolaget sedan få ett banklån på 275 000 kr. Första fartyget blev *Lexa Mærsk*, ett ångfartyg på cirka 2 200 tdw byggd 1889 hos Burnmeister & Wain. De goda konjunkturerna under första världskriget hjälpte sedan till att detta rederi växte snabbt.

De båda bolagen arbetade tätt samman och år 1938 formaliserades samarbetet i ett s.k. intressentselskab vilket bl.a. innebar ett solidariskt ansvar för varandras ekonomiska åtaganden. Det dröjde dock ända till 2003 innan bolagen fusionerades till dagens A.P. Møller – Mærsk A/S.

Idag kanske Mærsk är mest känt för sina containerfartyg men faktum är att man tillhörde eftersläntrarna i containerbranschen och först 1975 kom man igång. Härondagen (2022-06-03) kom siffrorna från Alphaliner på "Top 100" containerrederier. Mærsk hamnade här på 2:a plats med 16,6 % av världens containerkapacitet. På första plats hamnade MSC med 17,3 %.

Styrelseordförande i A.P. Møller – Mærsk A/S är idag svensken Robert Mærsk Uggla, son till Peder Uggla och Ane Mærsk Mc-Kinney. Han är via modern släkt i rakt nedstigande led till grundarna Peter Maersk Møller och Arnold Peter Møller.

Text: Bo Jershed